

Flere unge iværksættere – men hvem er de?

Af Line Merling Arendt, Fenja Søndergaard Møller, Kalle Emil Holst Hansen og Marianne Kjær Mackie

Introduktion og hovedpointer

Selv om danskerne ikke er kendt som et folk af iværksættere, er der kommet større fokus på iværksætteri i medier og i samfundsdebatten. Samtidig vælger flere at starte egen virksomhed – også blandt unge. I 2020 toppede antallet af iværksættere i Danmark, da 23.200 personer startede en ny virksomhed.

Hvis iværksættervirksomhederne vokser sig større, kan de bidrage med vækst, jobskabelse og konkurrence og dermed være vigtige for dansk økonomi. Men der kan være mange årsager til at vælge iværksættervejen. Selvbestemmelse, ejerskab eller kærlighed til et håndværk kan fx motivere unge til at starte en virksomhed. Endelig er der også iværksættere, som bliver det af nød frem for lyst. Derfor er det heller ikke alle virksomheder, der har som mål at vokse. Fokus i denne artikel er ikke, hvordan de nye virksomheder klarer sig, men at vise et udsnit af karakteristika ved de unge iværksættere såvel som udviklingen siden 2010.

For unge kan det virke udfordrende at blive iværksætter. Manglende erhvervs erfaring og adgang til startkapital kan bremse potentielle iværksættere, men alligevel er både antallet og andelen af 18-29-årige iværksættere steget. En årsag kan være et øget fokus på iværksætteri i uddannelsessystemet og medierne. I 2010 udgjorde unge 16 pct. af iværksætterne, mens andelen steg til 21 pct. i 2020.

Unge mænd starter typisk virksomhed inden for *tømrer- og bygningsnedkervirksomhed*, mens unge kvinder typisk starter inden for *skønheds- og hudpleje*. Antalsmæssigt fylder de håndværksmæssige virksomheder derfor mere end fx tech-virksomheder, der ofte omtales i medierne. Billedet er anderledes for ældre iværksættere. Selv om unge kan have brug for en forretningspartner at læne sig op ad, starter de oftere en virksomhed op alene end de ældre aldersgrupper – måske fordi unge iværksættere typisk starter virksomhed i andre brancher end ældre.

Omkring hver fjerde unge iværksætter er kvinde. Mænd er overrepræsenterede, og det har ikke ændret sig over en tiårsperiode. Unge med en erhvervsfaglig baggrund er også overrepræsenterede, da næsten en tredjedel af de 25-29 årige iværksættere har en erhvervsuddannelse som højest fuldførte uddannelse mod lidt over en femtedel i befolkningen generelt. Iværksætternes uddannelsesniveau er steget over en tiårsperiode, men stigningen er mindre end blandt unge generelt. En tredje gruppe, der er overrepræsenteret blandt de unge iværksættere, er unge af anden oprindelse end dansk. Unge iværksættere med anden oprindelse udgjorde i 2020 24 pct. af alle unge iværksættere, hvilket er 4 procentpoint højere end denne gruppes andel af befolkningen generelt.

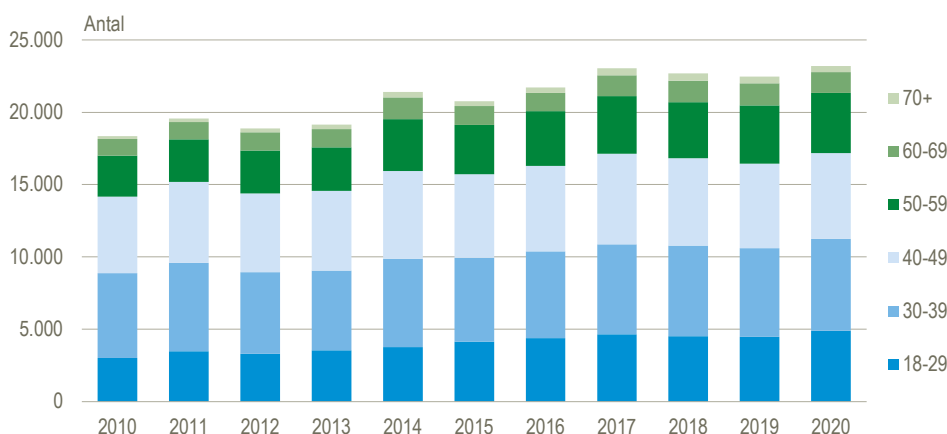
Der er flest unge iværksættere i landsdelene *Byen København* og *Østjylland*, hvor der også generelt er flest unge. Men andelen af de unge iværksættere er steget mest i *Nordjylland*, hvor der var 7 procentpoint flere i 2020 end 2010.

For en del af de unge iværksættere kan inspirationen til at afprøve en tilværelse som selvstændig være kommet med hjemmefra. Forældrene til de unge iværksættere er i højere grad selvstændige end de 38-69 årige i befolkningen generelt, især fædrene. I 2020 var 15 pct. af iværksætternes fædre selvstændige, imens det tilsvarende tal for mænd i befolkningen på 38-69 år var 7 pct.

Flere iværksættere og stigende andel af unge

Over en tiårsperiode er antallet af iværksættere steget med 4.900 til 23.200 i 2020, og antallet af unge iværksættere på 18-29 år er steget fra 3.000 i 2010 til 4.900 i 2020. I 2010 udgjorde de unge iværksættere 16 pct. af alle iværksættere, mens denne andel i 2020 var steget med fem procentpoint. Dette er en større stigning end for unge i befolkningen generelt, hvor andelen af unge i samme periode er steget lige over 1 procentpoint til 20 pct. Dermed udgjorde de unge næsten samme andel af iværksætterne som af befolkningen generelt i 2020.

Iværksætteres alder fra 2010 til 2020

Blandt de unge iværksættere er der færrest helt unge, idet 36 pct. er 18-24 år, mens 64 pct. er 25-29 år. Der findes også iværksættere på 15-17 år, men de indgår ikke i denne artikel, idet der kun er få af dem (omkring 100 i hele perioden), og da de er underlagt andre regler ved oprettelsen af virksomhed end iværksættere over 18 år.

Iværksættervirksomheder:

- er reelt aktive virksomheder over bagatelgrænsen, dvs. virksomheder, der enten har en vis omsætning eller har ansatte. Fx sorteres mindre hobbyvirksomheder fra.
- virksomheden betegnes kun som iværksættervirksomhed det år, hvor den for første gang er over bagatelgrænsen, ikke nødvendigvis i oprettelsesåret. Virksomheden kan derfor ikke være med flere gange, og nye ejere ved fx generationsskifte indgår ikke som iværksættere.

Iværksættere:

- er personer med en fremtrædende rolle i virksomheden, fx som stifter, direktør eller med en ejerandel på over 50 pct.
- indgår kun én gang per år, selv om de kan have oprettet flere virksomheder, der er aktive første gang i samme år. Der vælges den virksomhed, hvor iværksætterne har den vigtigste rolle. Iværksætterne kan dog godt indgå flere gange på tværs af årene.
- Unge-kategorien omfatter 18-29 årige. Grænsen sættes ved 18 år, da man her kan oprette virksomhed uden involvering af en værge. Samtidig udgør de 15-17 årige en meget lille andel.

Artiklen er baseret på data fra Danmarks Statistiks iværksætterdatabase.

Stigningen i antallet af iværksættere fra 2013 til 2014 skal ses i sammenhæng med en ny lov om iværksætterselskaber i 2014. Loven lempede kravene, når man starter virksomhed ved at oprette en ny selskabsform, *iværksætterselskaber*. Loven blev siden afskaffet og selskabsformen fjernet. Både i 2014 og 2017 kom der desuden skærpede lovkrav til registrering af personkredsen, som har betydet en bedre og mere dækkende registrering af iværksættere og deres virksomheder.

Antallet af iværksættervirksomheder har udviklet sig nogenlunde ligesom antallet af iværksættere med en generel stigning over en tiårsperiode. I 2010 var der ca. 15.200 iværksættervirksomheder, og i 2020 var antallet ca. 18.100. Der er færre virksomheder end iværksættere, fordi nogle virksomheder startes af flere iværksættere.

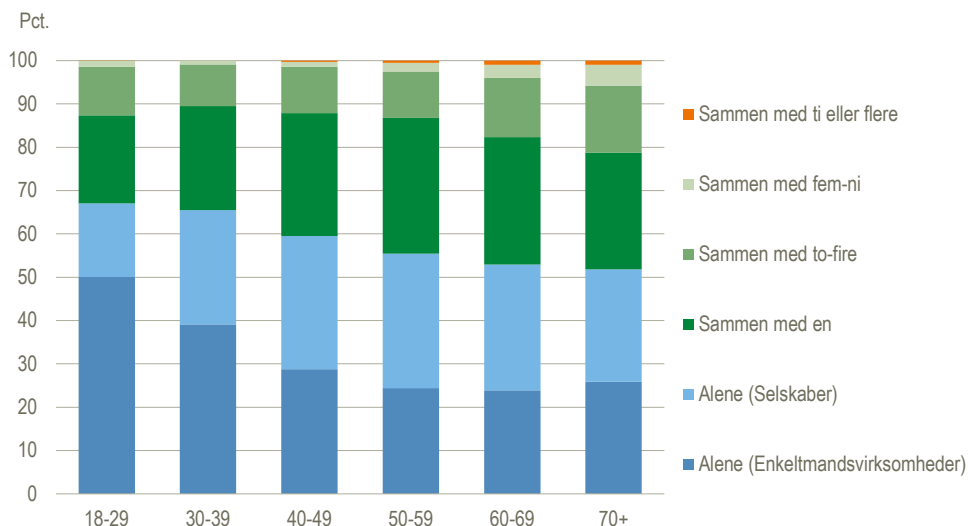
Unge er mere tilbøjelige til at starte virksomhed alene

Man kunne forestille sig, at unge iværksættere i højere grad har brug for en forretningspartner at læne sig op ad end ældre iværksættere. Der er dog generelt flere unge end ældre iværksættere, der starter virksomhed alene. 67 pct. eller næsten 3.300 af de unge iværksættere startede i 2020 en virksomhed alene. Denne andel falder med iværksætternes alder til lidt over halvdelen af de ca. 400 iværksættere, der er 70+ år.

At unge i højere grad starter virksomheder alene kan bl.a. skyldes typen af virksomhed. Halvdelen af de unge iværksættere oprettede i 2020 såkaldte enkeltmandsvirksomheder mod en fjerdedel af de 6.000 iværksættere i de tre ældste aldersgrupper (50+ år).

En anden forklaring er, at de unge starter virksomheder i andre brancher end de ældre. Billedet varierer mellem brancher. Der er fx mange unge i *tømrer- og bygningsnedkervirksomhed*, og her starter de unge oftere op alene end de ældre. Men i *virksomhedsrådgivning og anden rådgivning om driftsledelse* er billedet omvendt. Her starter unge i højere grad op sammen med andre end de ældre aldersgrupper.

Andel iværksættere, der starter sammen med andre efter alder i 2020

Ligesom unge er mere tilbøjelige til at starte virksomhed alene end ældre, starter flere kvinder end mænd alene. Af de unge kvindelige iværksættere startede ca. 72 pct. i 2020 virksomhed alene, mens det gjaldt ca. 65 pct. af de unge mandlige iværksættere. Det hænger bl.a. sammen med, at flere kvinder startede enkeltmandsvirksomheder.

Virksomhedstyper

Enkeltmandsvirksomheder:

- har kun én ejer, som hæfter personligt for virksomheden, dvs. at virksomhedens økonomi og evt. gæld er bundet op på ejerens personlige økonomi.
- kræver ikke, at ejeren skyder kapital ind ved oprettelse.
- omfatter i artiklen også *personligt ejede mindre virksomheder*, der dog udgør en meget lille andel.

Selskaber:

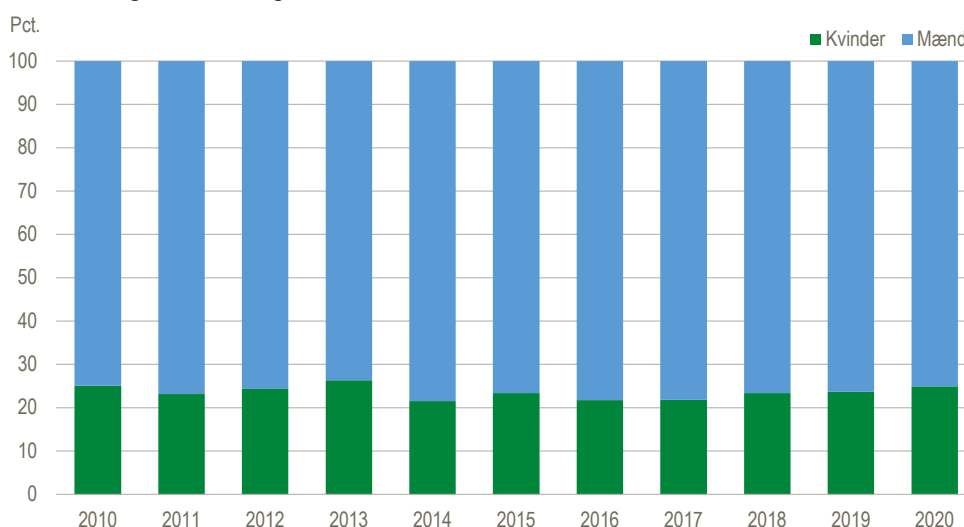
- kan have én eller flere ejere. Da selskaberne er selvstændige juridiske enheder, hæfter ejerne ikke personligt for selskabet.
- kræver indskud af kapital ved oprettelse. Størrelsen af den krævede indskudskapital har varieret over årene og afhænger af selskabstypen. I 2020 var kapitalkravet for anpartsselskaber fx 40.000 kr., mens de tidligere iværksætterselskaber kun krævede 1 kr.
- kræver som udgangspunkt registrering af ejerforhold og offentligt tilgængelige årsrapporter.
- i artiklen medregnes interessentskaber blandt selskaberne. Denne virksomhedsform er underlagt andre regler.

Hver fjerde unge iværksætter er kvinde

Kvinder udgør ca. en fjerdedel af de unge, hvilket også gælder for iværksætterne generelt. Andelen af kvinder har for både de unge og ældre iværksættere ligget nogenlunde stabilt siden 2010.

Da kvinder udgør ca. 49 pct. af de unge på 18-29 år i befolkningen, er kvinderne væsentligt underrepræsenterede blandt iværksætterne.

Kønsfordelingen blandt unge iværksættere fra 2010 til 2020

Mænd og kvinder vælger forskellige brancher

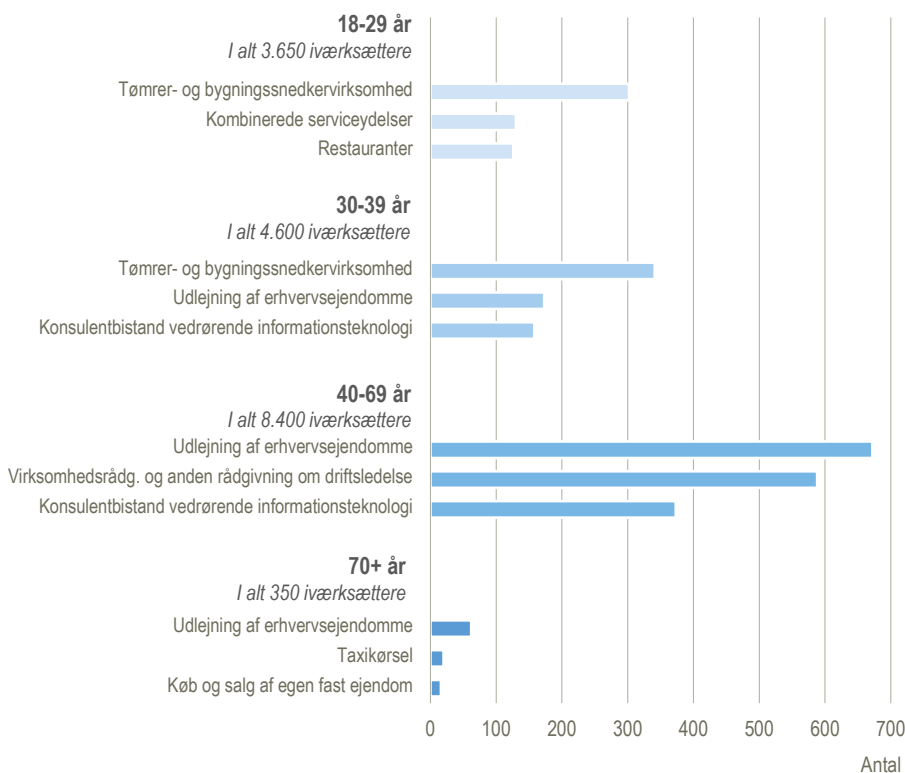
Der er stor forskel på, hvilke brancher kvindelige og mandlige iværksættere starter virksomhed inden for, hvis man tager udgangspunkt i Danmarks Statistiks mest detaljerede branchegruppering. Blandt yngre mænd topper *tømrer- og bygningsnedkervirksomhed* og *kombinerede serviceydelser* (fx både rengøring og håndværksydelser) listen. Blandt yngre kvinder topper *skønheds- og hudpleje* og *frisørsaloner*. Der er små forskelle fra 2010 til 2020.

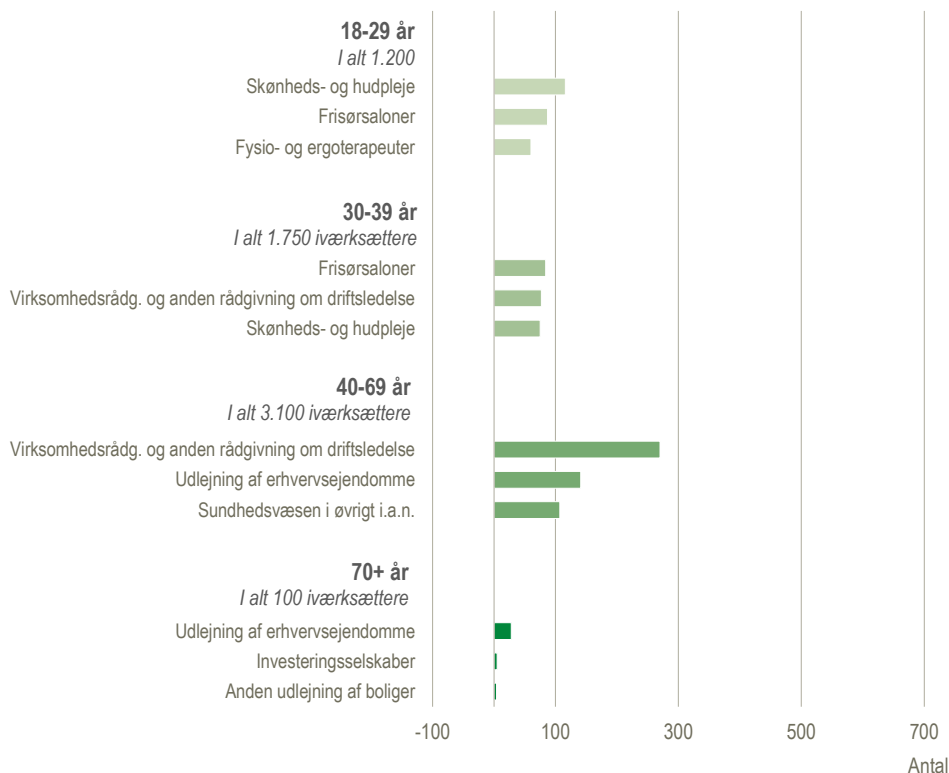
Fordelingen på brancher viser, at der er flere klassiske håndværksvirksomheder end fx tech-virksomheder, som typisk bliver nævnt i medierne som eksempler på iværksættervirksomheder.

For begge køn er der forskel på brancherne på tværs af aldersgrupper. Hvor unge iværksættere ofte starter virksomhed inden for fagene tømrer, frisør og skønhedspleje, starter de ældre iværksættere i højere grad virksomhed inden for rådgivning og udlejning af erhvervsjendomme. Denne branche omfatter fx investeringsselskaber, der opkøber ejendomme og udlejer disse til erhverv. Branchen omfatter også udlejning af landbrugsarealer. Endelig er taxakørsel en af de mest udbredte brancher blandt mandlige iværksættere over 70 år.

Top-3 brancher for forskellige aldersgrupper, opdelt på køn. 2020.

Mænd

Kvinder

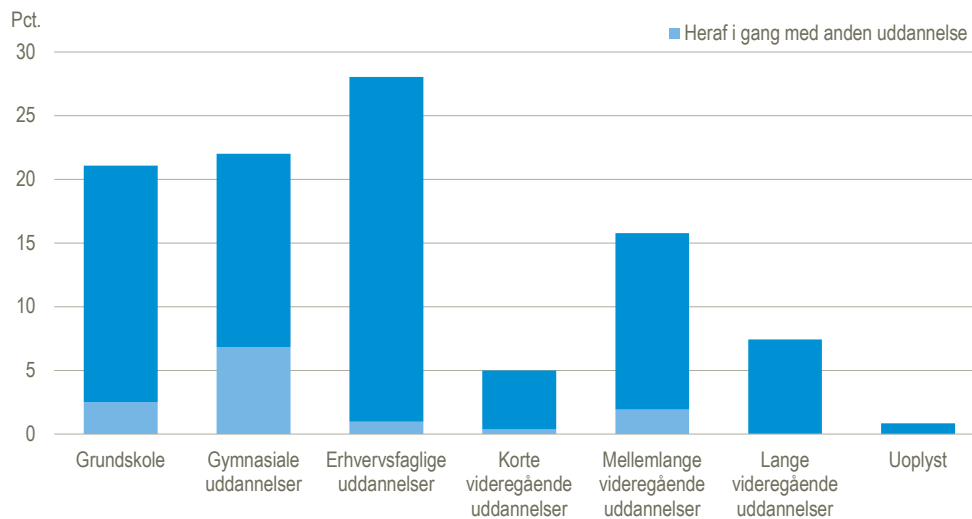
De dominerende brancher for iværksætterne afspejler overordnet de dominerende brancher blandt alle de ca. 335.000 private virksomheder, der var aktive i Danmark i 2020. Også her var der flest (ca. 21.800) inden for *udlejning af erhvervsejendomme*. *Tømrer- og bygningssnedkervirksomhed* ligger på en tredjeplads med ca. 10.300 virksomheder. *Virksomhedsrådgivning og anden rådgivning om driftsledelse* ligger på en femteplads, mens *frisørsaloner* og *restauranter* er henholdsvis nr. 8 og 9. *Taxikørsel* er nr. 23 imens *skønheds- og hudpleje* er nr. 38 blandt de 737 forskellige brancher.

Hver 5. unge iværksætter har grundskole som højest fuldførte uddannelse

Lige over 20 pct. af de unge iværksættere startede i 2020 virksomhed på et tidspunkt, hvor grundskolen var deres højeste fuldførte uddannelse. Det gjaldt ca. 1.000 unge. Det kan afspejle iværksættere, der udskyder eller fravælger uddannelse for at dedikere sig til iværksættervirksomheden, men det kan også afspejle, at de på opførelsestidspunktet endnu ikke – pga. den unge alder – havde haft mulighed for at gennemføre en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse. Blandt de 25-29 årige er andelen med grundskole som højeste fuldførte uddannelse lavere (14 pct.).

De unge iværksættere har i højere grad end ældre iværksættere grundskole, gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse som deres højest fuldførte uddannelse. Det kan være en naturlig konsekvens af, at mange af de unge iværksættere ikke har haft muligheden for at fuldføre en erhvervskompetencegivende uddannelse endnu. I 2020 var omkring 13 pct. af de unge iværksættere i gang med uddannelse.

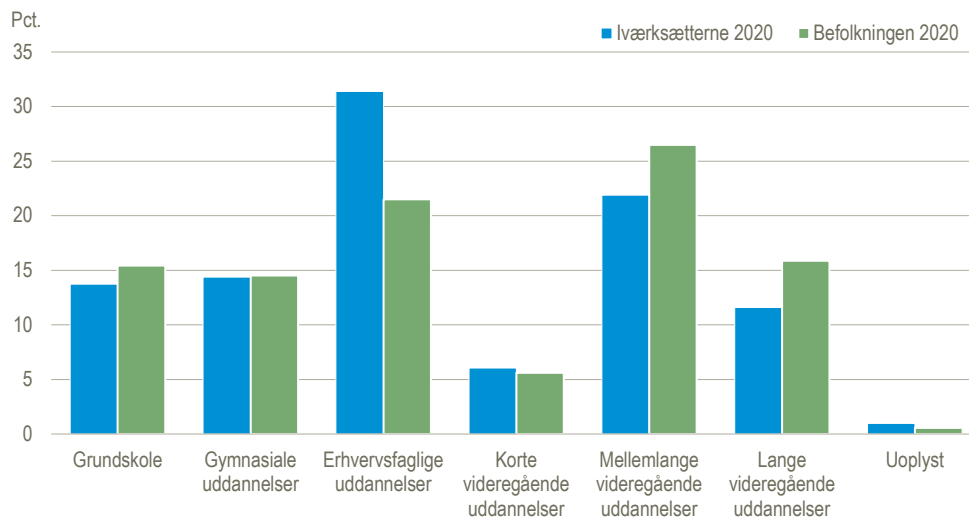
Højest fuldførte uddannelse for 18-29 årige iværksættere i 2020

Erhvervsuddannelser udbredt blandt unge iværksættere

Erhvervsuddannelser er den mest udbredte uddannelsestype blandt de unge iværksættere. I den ældste del af gruppen, de 25-29 årige, har 31 pct. af iværksætterne en erhvervsuddannelse mod 22 pct. af befolkningen generelt. Der er derimod færre med længere uddannelser og lidt færre, der kun har grundskoleuddannelse, blandt de 25-29-årige iværksættere end i befolkningen generelt.

Uddannelse for 25-29 årige iværksættere og i befolkningen generelt i 2020

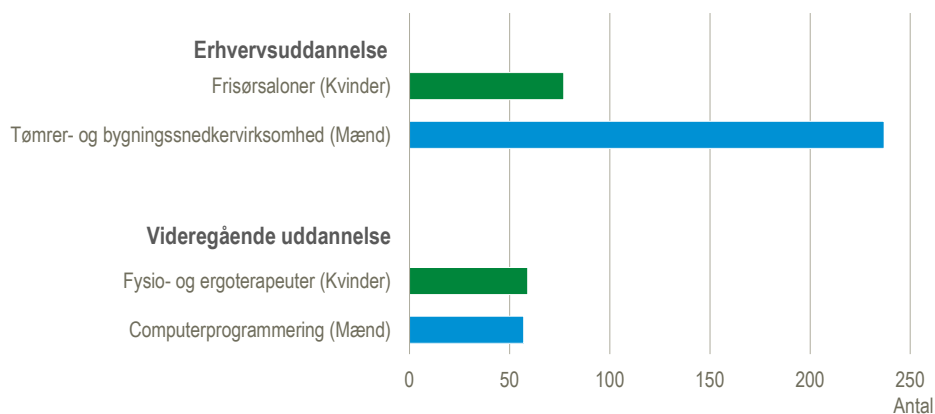
Siden 2010 har både unge iværksættere og unge i befolkningen som helhed fået længere uddannelser. Stigningen i uddannelsesniveaet blandt iværksætterne er dog mindre end stigningen i den generelle befolkning. Blandt iværksætterne er andelen med lange videregående uddannelser fx steget 3 procentpoint til 12 pct., hvor det for befolkningen generelt er steget 7 procentpoint til 16 pct. Det hænger sammen med den høje andel unge iværksættere med erhvervsfaglig uddannelse.

Uddannelsesbaggrund afspejles i branche

Der er forskel på, hvilke brancher unge iværksættere med erhvervsfaglige og videregående uddannelser starter virksomhed inden for. I 2020 startede unge kvinder med erhvervsfaglig uddannelse især frisørsaloner, mens unge mandlige iværksættere

med erhvervsfaglig uddannelse oftest startede tømrer- og bygningsvirksomhed. Blandt unge iværksættere med videregående uddannelser var den mest udbredte branche for kvinder *fysio- og ergoterapeuter*, mens den mest udbredte branche for mænd var *computerprogrammering*.

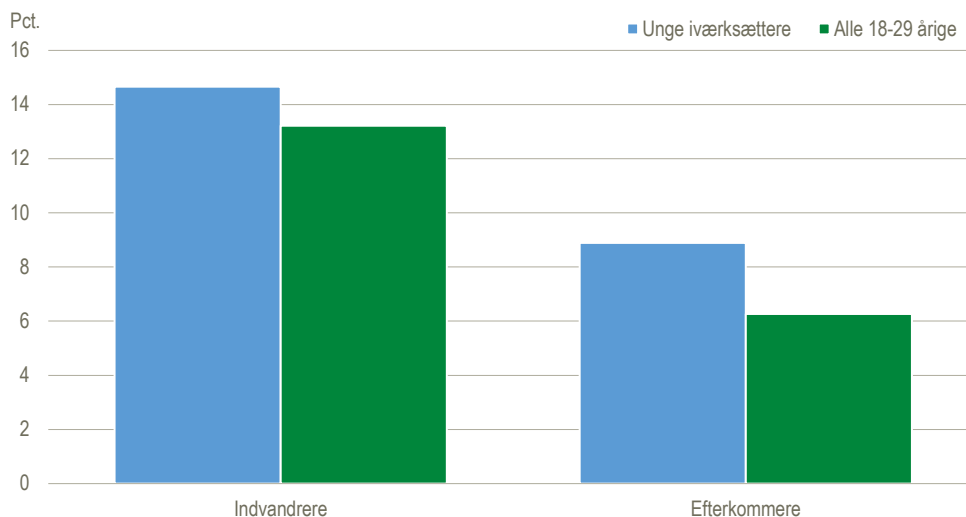
Mest populære branche for unge iværksættere med hhv. erhvervsfaglig uddannelsesbaggrund og videregående uddannelse

Højere andel af indvandrere og efterkommere blandt de unge iværksættere

I 2020 var 15 pct. af de unge iværksættere indvandrere, mens 9 pct. var efterkommere. Da indvandrere udgør 13 pct., og efterkommere udgør 6 pct. af unge 18-29 årige i befolkningen, er personer med anden oprindelse end dansk overrepræsenterede blandt iværksætterne. Indvandrere er født i udlandet, hvor efterkommere er født i Danmark.

Andel af unge indvandrere og efterkommere i befolkningen og blandt iværksættere i 2020

Andelen af iværksættere med anden oprindelse end dansk har været forholdsvis stabil siden 2010 – både blandt de unge og ældre iværksættere. På samme måde er der ingen markante forskelle på kønnene. Andelen af iværksættere med anden oprindelse end dansk er næsten den samme for mænd og kvinder i 2020 (hhv. 23 og 24 pct.).

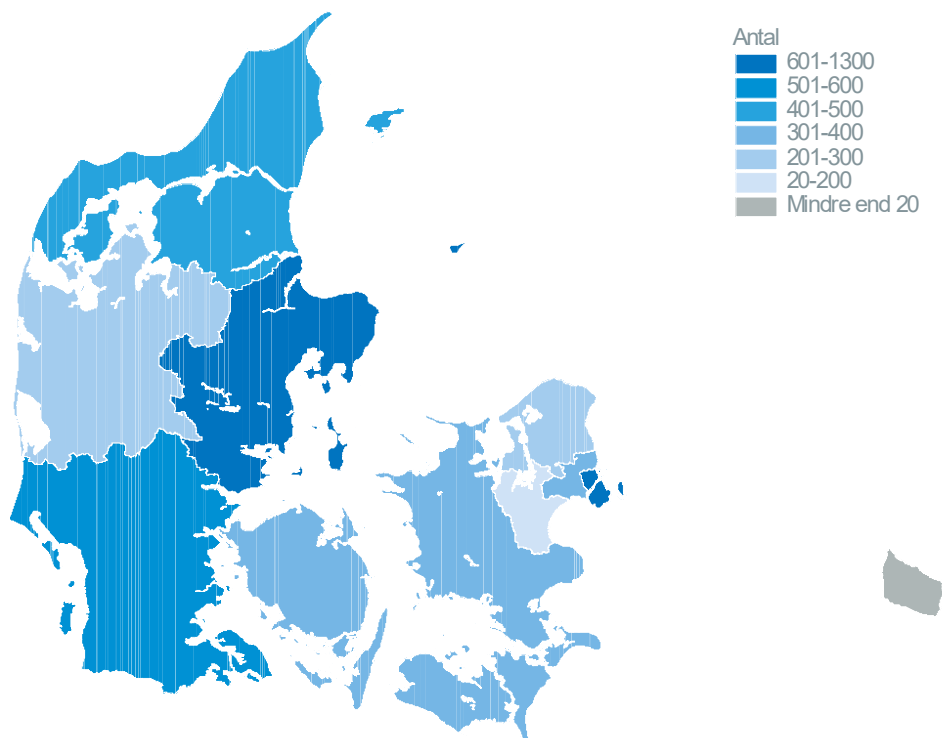
De mest udbredte brancher blandt unge indvandrere og efterkommere er *andre post- og kurertjenester* og *restauranter*. Branchen *andre post- og kurertjenester* kan afspejle en vækst i oprettelsen af virksomheder blandt unge som bude eller chauffører, der fungerer som underleverandører til andre virksomheder med fx levering af varer købt på nettet eller take-away mad. Samlet set var ca. 3 pct. af alle de unge iværksættere i 2020 inden for denne branche, og ud af dem var 88 pct. indvandrere og efterkommere.

Størst vækst i andelen af unge iværksættere i Nordjylland

Der er forskel på tværs af landet på, hvor mange unge der bliver iværksættere. Største andele af de i alt 4.900 unge iværksættere bor i *Byen København* og *Østjylland* med hhv. 1.200 og 800 unge iværksættere. Det er også de to landsdele med flest 18-29 årige i hele befolkningen – bl.a. pga. mange uddannelsesinstitutioner i Aarhus og København.

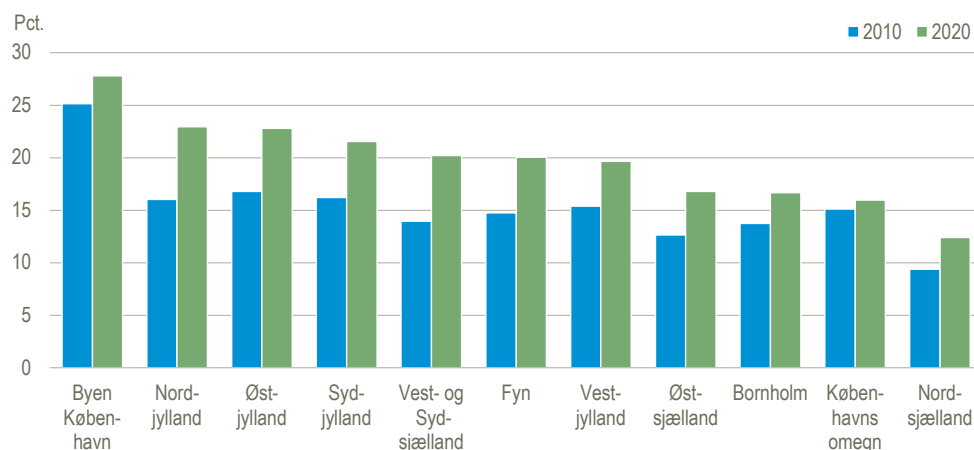
Samtidig er det også de to landsdele, hvor der er flest virksomheder. I 2020 lå ca. 30 pct. af alle reelt aktive, private virksomheder i en af de to landsdele (15 pct. i hver landsdel) – målt ud fra virksomhedernes hovedsæder.

Antal unge iværksættere i de forskellige landsdele. 2020

De unge iværksætteres andel af alle iværksættere har udviklet sig i forskelligt tempo i de forskellige landsdele. I alle landsdele er andelen steget, hvilket afspejler, at der generelt er kommet flere unge iværksættere. Andelen var i 2020 højest i *Byen København* og *Nordjylland*. Den største stigning er i *Nordjylland* (7 procentpoint), hvor andelen af unge iværksættere ud af alle iværksættere i landsdelen steget fra 16 pct. i 2010 til 23 pct. i 2020. Stigningen er ikke kun udtryk for, at der generelt er kommet flere unge, da deres andel af befolkningen i Nordjylland i perioden kun er steget 2 procentpoint.

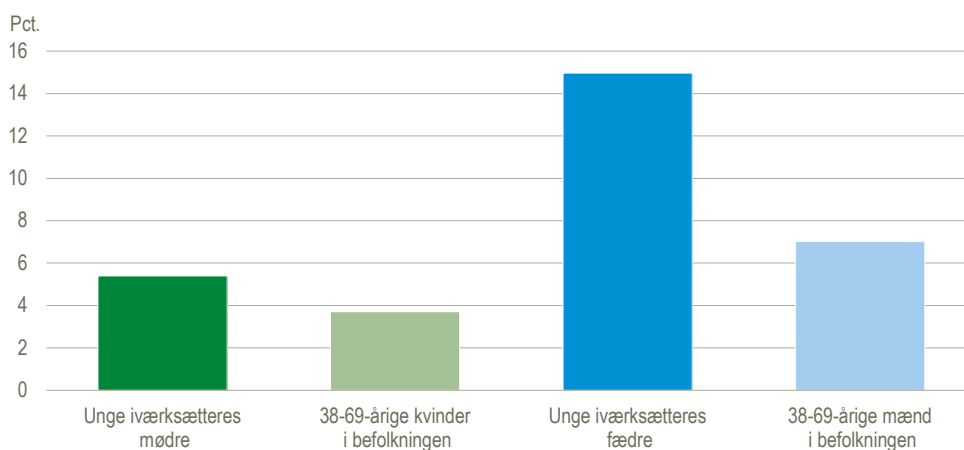
Andel unge iværksættere ud af alle iværksættere i landsdelen i 2010 og 2020

Højere andel selvstændige blandt iværksætterforældre end i befolkningen

19 pct. af alle de unge iværksættere i 2020 havde én eller to forældre, som primært arbejdede som selvstændige. I opgørelsen af forældrenes erhverv omfatter selvstændige dog ikke ejere af selskaber, som udbetaler løn til sig selv. Dvs. at antallet med egen virksomhed reelt er større. Det var oftest iværksætternes fædre, som var selvstændige. I 2020 var 15 pct. af iværksætternes fædre selvstændige, mens det samme gjaldt for 7 pct. af 38-69 årige mænd i befolkningen (potentielle fædre til iværksættere på 18-29 år). 5 pct. af de unge iværksætteres mødre var selvstændige, mens andelen for 38-69 årige kvinder i befolkningen var 4 pct. Dermed er der en væsentlig højere andel selvstændige blandt iværksætternes forældre end blandt de 38-69 årige i befolkningen generelt.

Andel selvstændige blandt forældrene til de unge iværksættere og i befolkningen i 2020

Den højere andel selvstændige blandt iværksætternes forældre kan skyldes, at forældres jobsituation fungerer som inspiration for deres børn. Man kan forestille sig, at en familietradition for selvstændig virksomhed smitter af på de yngre familiemedlemmer og præger dem i retning af at vælge en tilværelse som iværksætter.